ТЫЗЭКЪОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос адыга

1923-рэ илъэсым гъэтхапэм къыщегъэжьагъэу къыдэкIы

№ 39 (20802)

2015-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЪЫЙ ГЪЭТХАПЭМ и 11

къыхэтыутыгъэхэр ыкIи нэмыкI къэбархэр тисайт ижъугъотэщтых

WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Псауныгъэм икъэухъумэнкIэ пшъэрылъхэр

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ гъэрекIо Iоф зэришIагъэр Адыгэ республикэ сымэджэщым щызэфахьысыжьыгъ.

Адыгеим и Премьер-министрэ, республикэм иIэзапIэхэм япащэхэр, яIофышIэхэр, зигугъу къэтшIыгъэ министерствэм испециалист шъхьаIэхэр, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм, общественнэ организациехэм, профсоюзхэм ялIыкIохэр ащ хэлэжьагъэх.

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ иминистрэ къызэриIотагъэмкIэ, блэкIыгъэ илъэсым псауныгъэм икъэухъумэн пае сомэ миллиарди 4,7-рэ къыхагъэкIыгъагъ. 2013-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, ар процент 21-кIэ нахьыб. Уахътэм диштэу псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ гъэрекIо «гъогу картэр» зэрагъэцэкIагъэм игъэкIотыгъэу зэхэсыгъом щытегущыIагъэх.

Мыгъэ Iофтхьэбзэ шъхьаIэу зэрахьащтхэр гу-лъынтфэ узхэм агъэгумэкIыхэрэм медицинэ IэпыIэгъоу арагъэгъотырэр нахьышIу шIыгъэным, наркологическэ, онкологическэ къулыкъухэр гъэкIэжьыгъэнхэм, Адыгэ республикэ онкодиспансерым имобильнэ бригадэ зэхэщэгъэным, гъогухэм атехъухьэрэ тхьамыкIагъохэм нахьышIоу IэпыIэгъу ащаратыным ыкIи нэмыкIхэм афэгъэхьыгъэщтых.

Медицинэ ухъумэнымкIэ чIыпIэ программэр зэрагъэцакIэрэм, медицинэ IофышIэхэм яфитыныгъэхэмрэ яфедэхэмрэ къызэраухъумэхэрэм япхыгъэ докладхэр зэхэсыгъом къыщашIыгъэх.

Адыгеим и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат ипсалъэ демографием ылъэныкъокIэ республикэм зэхъокIыныгъэшIухэр зэрэщыхъугъэхэр щыхигъэунэфыкIыгъ. 2009-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу сабый пчъагъэу Адыгеим къыщыхъурэм хэхъо. БлэкIыгъэ илъэсым сабый 5692-рэ республикэм къыщыхъугъ. 2013-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, ар нэбгыри 124-кIэ нахьыб. Ау етIани къэIогъэн фае хьадэгъур къызылъыIэсыгъэхэм япчъагъэ 2014-рэ илъэсым процент 1,2-кIэ зэрэхэхъуагъэр. Премьер-министрэр Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ ипащэхэм къяджагъ лIэныгъэр къегъэIыхыгъэным кIуачIэу яIэр рахьылIэнэу.

— Iэзэгъу уцхэр аIэкIэгъэхьэгъэным епхыгъэ Iофыгъохэр анахьэу анаIэ зытырагъэтыхэрэм ащыщых. Республикэм иэкономикэ хэхъоныгъэ егъэшIыгъэнымкIэ ыкIи социальнэ Iофхэр зыпкъ итынхэмкIэ апэрэ чэзыоу зэшIохыгъэн фэе Iофтхьабзэхэм ахэр ахалъытэх. Iэзэгъу уцхэм ауасэ зэрэхэхъуагъэм епхыгъэу республикэм ибюджет джыри сомэ миллион 37-рэ къыхэгъэкIыгъэным иамалхэр зэрахьанхэу рахъухьэ, — хигъэунэфыкIыгъ КъумпIыл Мурат. Премьер-министрэм зэхэсыгъом къызэрэщиIуагъэмкIэ, сымэджэщхэм ачIэлъхэм Iэзэгъу уцхэр къащэфынэу щытэп.

Коллегием изэхэсыгъо КъумпIыл Мурат пшъэрылъ щафишIыгъ «земскэ доктор» зыфиIорэ программэм шIуагъэу къытырэр зэрагъэшIэнэу, медицинэмкIэ апшъэрэ еджапIэхэм ачIэсхэр зэреджэхэрэм гъунэ зэрэлъафырэр агъэлъэшынэу. Псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ IэзапIэхэр техникэкIи, мылъкукIи нахь зэрэзэтырагъэпсыхьащтхэм, медицинэ IофышIэхэм ялэжьапкIэ къызэраIэтыщтым адакIоу медицинэ фэIо-фашIэхэри нахьышIоу зэрагъэцэкIэн фаер зэхэсыгъом щыхагъэунэфыкIыгъ.

Зэфэхьысыжьхэмрэ гухэлъхэмрэ

Общественнэ движениеу «Народный Фронт «За Россию» зыфиIорэм и Адыгэ шъолъыр къутамэ тыгъуасэ зэхэсыгъо иIагъ. Iофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, «Народнэ Фронтым» и Гупчэ исполком илIыкIоу, Къыблэ ыкIи Темыр федеральнэ шъолъырхэм якураторэу Артем Бичаевыр, «Общероссийскэ Народнэ Фронтым» и Адыгэ шъолъыр къутамэ хэтхэр, нэмыкIхэри.

ХэгъэгумиобщественнэI-политическэ щыIакIэ ылъэныкъокIэ «Общероссийскэ Народнэ Фронтым» (ОНФ-м) мэхьанэу иIэм мафэ къэс хэхъо. ГумэкIыгъоу къэралыгъом къихъухьэхэрэр зэшIохыгъэ зэрэхъухэрэм лъыплъэгъэныр пшъэрылъэу ащ иIэхэм ащыщ.

Iофтхьабзэм ипэублэ 2014-рэ илъэсым Iофыгъоу зэшIуахын алъэкIыгъэхэм къатегущыIагъ ОНФ-м и Адыгэ шъолъыр къутамэ итхьамэтэгъоу Бэгъ Альберт. Ащ къызэриIуагъэмкIэ, УФ-м и Президент къыгъэуцугъэ унашъохэр гъэцэкIагъэ зэрэхъухэрэм яуплъэкIун анахь пшъэрылъ шъхьаIэу яIэхэм ащыщ.

— 2014-рэ илъэсым Iофыгъоу зэшIотхыгъэр макIэп, — къыхигъэщыгъ ащ. — Гъэсэныгъэм ылъэныкъокIэ гумэкIыгъоу щыIэхэм якъыхэгъэщын ахэм зэу ащыщ. Гъэсэныгъэм исистемэ хэхъоныгъэхэр ышIынхэм пае шIэгъэн фаехэм татегущыIагъ. Къыхэгъэщыгъэн фае «Качественное образование во имя страны» зыфиIорэ форумэу «Общероссийскэ Народнэ Фронтым» зэхищагъэм Адыгэ шъолъыр къутамэм хэтэу, республикэ естественнэ-хьисап еджапIэм ипащэу Мамый Даутэ зэрэхэлэжьагъэр. Олимпиадэхэм текIоныгъэ е хагъэунэфыкIырэ чIыпIэ къащызыхьырэ кIэлэеджакIохэм квотэу къаратырэм хагъэхъон фаеу зэрилъытэрэр УФ-м и Президент риIуагъ. Владимир Путиным ащ къыдыригъаштагъ ыкIи пчъагъэр процент 30-м ычIыпIэкIэ 45-м нигъэсыгъ.

Джащ фэдэу зэшIохыгъэ Iофхэм ащыщ гъунэгъу къутырхэм къарыкIхэу лъэсэу поселкэу Краснооктябрьскэм дэт еджапIэм къакIощтыгъэхэр джы автобускIэ къыращэлIэнхэу зэрагъэпсыгъэр. ИкIыгъэ мазэм «Народнэ Фронтым» ишъолъыр къутамэ иактивистхэм патриотическэ проектэу «Имя героя — школе» зыфиIорэр зэхащагъ. Гъэхъэгъэ инхэр зиIэ цIыфхэм ацIэ еджапIэхэм ахьыныр афэхъунэу мэгугъэх. Ащ нэмыкIэу, мемориалхэу «ЕгъэшIэрэ машIу» зыфиIохэрэм язытет икIыгъэ илъэсым ауплъэкIугъ. КъызэрэчIэкIыгъэмкIэ, Хэгъэгу зэошхом хэкIодагъэхэм апае агъэуцугъэ мемориалэу поселкэу Тульскэм дэтым изытет уигъэрэзэнэу щытыгъэп. А Iофым изэшIохын ыуж ихьагъэх. Джащ фэдэу сэкъатныгъэ зиIэ цIыфхэм ягумэкIыгъохэм анаIэ тет зэпыт. Ахэм апае социальнэ такси Мыекъуапэ къызэрэтырагъэхьагъэр, пандусхэр зэрагъэпсыхэрэр ащ ишыхьат.

«Общероссийскэ Народнэ Фронтым» ишъолъыр къутамэ иIофшIэн шIуагъэ къыхьыным пае лъэныкъо зэфэшъхьафхэм афэгъэзэгъэ IофшIэкIо купхэр зэхащагъэх. Мы илъэсым анахьэу Iоф зыдашIэнэу агъэнэпсыхьэхэм]ары пшъэрылъ шъхьаIэу ащ иIэр. Инэм дэт гурыт еджапIэу N 2-м летчик-космонавтэу, Советскэ Союзым и ЛIыхъужъэу Анатолий Березовоим ыцIэ шIэхэу ыхьы хъущт. НэмыкI гурыт еджапIэхэми ар щысэтехыпIэ фагъэхэр ахэм япащэхэм нэужым къыраIотыкIыгъэх.

«Общероссийскэ Народнэ Фронтым» и Адыгэ шъолъыр къутамэ иIофшIэн дэгъоу зэрэзэхищэрэр, социальнэ политикэм, псэупIэ-коммунальнэ хъызмэтым ыкIи нэмыкIхэм алъэныкъокIэ зэшIуахын алъэкIыгъэр зэрэмымакIэр къыхигъэщыгъ «Народнэ Фронтым» и Гупчэ исполком илIыкIоу Артем Бичаевым. Зэпхыныгъэ, зэгурыIоныгъэ яIэу зэрэзэдэлажьэхэрэмкIэ, Iофхэм язэшIохынкIэ республикэм ихэбзэ къулыкъухэр ренэу IэпыIэгъу къазэрафэхъухэрэмкIэ зэрафэразэр ащ къыхигъэщыгъ.

— ЦIыфхэм ящыIэкIэ-псэукIэ нахьышIу шIыгъэныр типшъэрылъ шъхьаIэхэм зэу ащыщ, — къыхигъэщыгъ АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат. — МыщкIэ IофшIэнэу зэшIошъухырэр макIэп. ЩыIэныгъэмкIэ анахь мэхьанэшхо зиIэ лъэныкъохэу шIокI имыIэу зэшIохыгъэн фаехэр къыхэшъогъэщых, амалэу щыIэмкIэ ахэр гъэцэкIагъэ мэхъух. Джащ фэдэу УФ-м и Президент къыгъэуцугъэ унашъохэр зэшIохыгъэнхэр зэкIэми типшъэрылъ. IофшIагъэу тиIэр макIэп, ау ащ тыкъыщыуцущтэп, ыпэкIэ тылъыкIотэщт.

Iофтхьабзэм икIэух общественнэ движениеу «Народный Фронт «За Россию» зыфиIорэм и Адыгэ шъолъыр къутамэ зэхъокIыныгъэу щыхъугъэхэр къаIуагъ. Республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъ» зыфиIорэм иредактор шъхьаIэу, АР-м ижурналистхэм я Союз итхьаматэу Дэрбэ Тимуррэ «Союз инвалидов-колясочников РА» зыфиIорэм итхьаматэ игуадзэу Ирина Ефимовамрэ шъолъыр штабым хагъэхьагъэх.

ПIАТIЫКЪО Анет.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

ПРОКУРАТУРЭМ ИЗЭФЭХЬЫСЫЖЬХЭР

Лажьэ иІэу агъэунэфыгъ

Тэхъутэмыкъое районым иследователэу ТхьалІ Айдэмыр ылъэныкъокІэ къызэІуахыгъэ уголовнэ Іофым район хьыкумыр хэплъагъ. Ахъщэ къолъхьэ тын-Іыхын зэрэзэрихьагъэмкІэ хъулъфыгъэр агъэмысэ.

Хьыкумым зэригъэунэфыгъэмкІэ, 2014-рэ илъэсым, чъэпыогъум зыныбжь имыкъугъэу Тэхъутэмыкъое районым щыпсэурэ Іэтахъом сатыушІ гупчэу «Икея» зыфиІорэм иІэгъо-блэгъухэм адэжь зыгорэм имылъку къызэрэшІуитыгъугъэм къыхэкІэу, ащ ылъэныкъокІэ ТхьалІ Айдэмыр уголовнэ Іоф къызэІуихыгъ. Іэтахъом уголовнэ пшъэдэкІыжь рамыгъэхьыным фэшІ ахъщэ къуалъхьэу сомэ мин 30 къыритынэу кІалэм ятэ фигъэпытагъ.

ТхьалІым иавтомобилэу «Форд-Фокусым» исэу поселкэу Яблоновскэм ахъщэ къуалъхьэу сомэ мин 15 хъурэр Іэтахъом иІахьыл къыІихызэ, АР-м хэгъэгу кІоцІ Іофхэмкіэ и Министерствэ щынэгъончъэнымкІэ икъулыкъу иІофышІэхэм къаубытыгъ. А мэфэ дэдэм Тэхъутэмыкъое районым имежрайон следственнэ къутамэ А. ТхьалІым ылъэныкъокІэ уголовнэ Іоф къызэІуихыгъ.

Тэхъутэмыкъое район хьыкумым А. ТхьалІым лажьэ иІэу ыгъэунэфыгъ ыкІи условнэу илъэсищ хьапс тырилъхьагъ.

Хэукъоныгъэхэр къыхигъэщыгъэх

ЦІыфхэм ящыкІэгъэ медицинэ ІэпыІэгъур икъоу аІэкІэгъэхьэгъэным фэшІ Урысые Федерацием и Правительствэ федеральнэ унашъоу ышІыгъэм къызэрэдилъытэу, Тэхъутэмыкъое районым ипрокуратурэ аптекэхэр зеуплъэкІухэм, пшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Аптечный пункт» зыфиІорэм шІокІ имыІэу чІэлъын фэе Іэзэгъу уцхэу диклофенакыр, нэм кІагъэткІорэ уцхэр, «ацетилсалициловая кислота» зыфиІорэр темылъхэу къыхигъэщыгъ.

Ащ нэмыкІэу, кофеин зыхэлъ уцхэу пенталгин, пиралгин, каффетин зыфэпІощтхэр ыкІи наркотик макІэу зыхэлъ пкъыгъохэм ащыщхэр нэрылъэгъоу ащэщтыгъэхэу къыхагъэщыгъ.

УплъэкІунхэм язэфэхьысыжьхэмкІэ пшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Аптечный пункт» зыфиІорэм ылъэныкъокІэ Тэхъутэмыкъое район прокуратурэм административнэ Іоф къызэІуихыгъ.

Шапхъэр ыукъуагъ

Рекламэ зытетыр хэбзэгъэуцугъэу щыІэм димыштэу зэригъэфедагъэм къыхэкІэу, унэе предпринимателэу Жанна Золотухинам административнэ пшъэдэкІыжь рагъэхьынымкІэ прокуратурэм ышІыгъэ унашъом АР-м и Арбитражнэ хьыкум хэплъагъ.

УплъэкІунхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, рекламэм фэгъэхьыгъэ хэбзэгъэуцугъэр предпринимателым ыукъуи, район администрациеми ишІэхэмылъэу баннерыр ыгъэуцугъ.

Хьыкумым изэхэфынхэм рекламэм епхыгъэ хэбзэгъэуцугъэу щыІэр предпринимателым зэриукъуагъэр къагъэшъыпкъэжьыгъ.

Арбитражнэ хьыкумым унашъоу ышІыгъэмкІэ Жанна Золотухинам административнэ пшъэдэкІыжьэу тазырэу сомэ мини 3 хъурэр тыралъхьагъ.

ЗЕКІОНЫР

ЗыгъэпсэфыпІэхэм ягъэпсын лъагъэкІотэщт

Адыгеим зекІоным зыкъыщегъэІэтыгъэнымкІэ Федеральнэ гупчэр ІэпыІэгъу къыфэхъоу зыригъэжьагъэр икІыгъэ илъэсыр ары. Тыгъэгъэзэ мазэм ащ сомэ мин 437,5-рэ къытфитІупщыгъагъ, джыри сомэ миллион 680-кІэ тыкъегъэгугъэ.

Федеральнэ программэу «Развитие внутреннего и въездного туризма» зыфиІоу 2018-рэ илъэсым нэс агъэцэкІэн фаем Адыгеим иІофшІэгъитІу зэрэхэфагъэр шъугу къэдгъэкІыжьын. Зыр «Лэгъо-Накъэ икъэлапчъэхэр» зыфиІорэр, ятІонэрэр — «Джэнэтыр» арых. Ахэм къыдалъытэх километри 9,5-рэ хъурэ автомобиль гъогур къушъхьэм щашІынэу, Мыекъопэ районым ит псэупІэхэм километрэ 73-рэ хъурэ псыкъэкІуапІэхэр ащызэбгыращынхэу ыкІи ахэм газыр анагъэсынэу. ІофшІэнхэм ягъэцэкІэн рагъэжьагъ, зэралъэкІэу лъагъэкІуатэ.

Апэрэ мылъку ІэпыІэгъум шъолъыр бюджетым щыщэу сомэ миллион 87,5-рэ халъхьагъ. Іофхэр зэпымыоу лъагъэкІотэнхэм фэшІ ятІонэрэ Іахьми Москва щытегущыІагъэх. Ащ хэлэжьагъ Адыгеим и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат ыкІи зекІоным фэгъэхьыгъэ Іофыгъохэр Адыгеим зэрэщызэшІуахыхэрэр къыІотагъ.

Нафэ къызэрэхъугъэмкІэ, ятІонэрэу ахъщэ ІэпыІэгъу сомэ миллион 680-рэ Адыгеим къыфатІупщыщт, республикэ мылъкум щыщэу миллиони 170-рэ ащ хагъэхъощт. «Развитие внутреннего и въездного туризма» зыфиІорэ къэралыгъо программэм зэрэхэлэжьэхэрэ Іофыгъохэр рагъэцэкІэнхэу Адыгеим зэкІэмкІи сомэ миллиарди 3 фэдиз къыратынэу щыт.

Адыгэ Республикэм зекІонымрэ зыгъэпсэфыпІэхэмрэкІэ и Комитет ипащэу Къэлэшъэо Инвер къызэриІорэмкІэ, къушъхьэ гъогухэм ягъэпсын изакъоми сомэ миллиарди 2 тефэщт. «Проектыр зытыухыкІэ, гъогухэу «Дахъо — Лэгъо-Накъ» ыкІи «Мыекъуапэ — Гъозэрыплъ» зыфиІохэрэр зэпхыгъэхэ хъущт. Ар «Золотое кольцо» зыфиІорэ маршрутым фэдэу тиІэщт. Гъогухэм чІыпІакІэхэмрэ зыгъэпсэфыпІакІэхэмрэ уаращалІэу щытыщт», — еІо Инвер.

Мыекъопэ районым ипсэупІэхэу зекІоныр зэхэщэгъэным хэщагъэхэм псымрэ газымрэ ягъэгъотыгъэным къыдилъытэрэ Іофтхьабзэхэр 2017-рэ илъэсым къаухынэу щытых. Ахэм апэІуагъэхьащт ахъщэм щыщ илъэс къэс къытфатІупщыщт. Гъогухэм ягъэпсыни федеральнэ программэм игъэцэкІэн зыщаухырэ 2018-рэ илъэсым нэс ыкІэм нагъэсыщт. Проектэу «Джэнэт» зыцІэр псэупІэу Дахъо иІэгъоблэгъоу щагъэпсыщт. ЗыгъэпсэфыпІэр Адыгеим ичІыгу унаехэм атетыщт. Апэрэу зыгъэпсэфыпІэ зэхэтыр тызэрэфаеу зыщыдгъэпсырэр ыкІи чІыгур гупсэфэу зыщыдгъэфедэрэр а чІыпІэр ары.

«Лэгъо-Накъэ икъэлапчъэхэр» зыфиІорэ проектым къыдилъытэрэ псэолъэ пстэумэ яшІын зыщыкІощтыр псэупІэу Каменномостскэм къыпэблэгъэ чІыгухэр ары.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Агу къагъэкІыжьыгъэх

ГъогурыкІоным ишапхъэхэр зыукъохэрэм япчъагъэ нахь макІэ шІыгъэным пае гъэтхапэм и 6-м къыщегъэжьагъэу и 9-м нэс пэшІорыгъэшъ Іофтхьабзэу «ЛъэсрыкІу» зыфиІорэр Адыгэ Республикэм щырагъэкІокІыгъ.

ЛъэсрыкІохэр нахь жъугъэу зыщызекІохэрэ чІыпІэхэм гъогу-патруль къулыкъум иІофышІэхэр атетыгъэх ыкІи цІыфхэм гъогурыкІоным ишапхъэхэр зэрагъэцакІэрэм лъыплъагъэх. Водительхэм ыкІи лъэсрыкІохэм гущыІэгъу афэхъугъэх, шапхъэхэр агъэцэкІэнхэу къяджагъэх.

2015-рэ илъэсым имэзитІоу блэкІыгъэм къыкІоцІ республикэм игъогухэм хъугъэ-шІэгъэ 76-рэ ащагъэунэфыгъ. Ахэм нэбгырэ 23-рэ ахэкІодагъ, 79-мэ шъобж зэфэшъхьафхэр атещагъэхэ хъугъэ. ЛъэсрыкІохэри, водительхэри гъогум хъугъэшІагъэу техъухьан ылъэкІыщтым зэремыгупшысэхэрэр гумэкІыгъохэм ащыщ.

Мы илъэсым иуахътэу пыкІыгъэм къыкІоцІ лъэсрыкІохэм ялажьэу хъугъэ-шІэгъи 8 республикэм щагъэунэфыгъ. Ахэм зы нэбгырэ ахэкІодагъ, 8-мэ шъобжхэр атещагъэхэ хъугъэ.

ГъогурыкІонып щынэгъончъэнымкІэ къэралыгъо инспекцием игъогу-патруль къулыкъу ибатальон шъхьаф иинспекторэу, полицием икапитанэу Ю. МАНЖУРИНА.

Тхьамафэм ихъугъэ-шІагъэхэр

Адыгэ Республикэм хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ къызэритырэмкІэ, мэзаем и 23-м къыщегъэжьагъэу гъэтхапэм и 1-м нэс республикэм бзэджэшІэгъэ 97-рэ щызэрахьагъ.

Ахэр: машинэр рафыжьагъэу 1, гъэпцІагъэ зыхэлъ бзэджэшІэгъэ 12, тыгъуагъэхэу 37-рэ, нэмыкІхэри. Экономикэм ылъэныкъокІэ хэбзэгъэуцугъэр гъогогъу 30-рэ аукъуагъэу хэбзэухъумэкІо къулыкъухэм къыхагъэщыгъ. БзэджэшІагъэ зезыхьэгъэ нэбгырэ 94-рэ агъэунэфыгъ, зэхафын алъэкІыгъэр процент 85-м кІэхьэ.

ЦІыфым шъобж хьылъэу тырищагъэхэм апкъ къикІыкІэ ащ идунай зэрихъожьыгъэмкІэ агъэмысэрэ хъулъфыгъэм ылъэныкъокІэ къызэІуахыгъэ уголовнэ Іофым Мыекъопэ къэлэ хьыкумыр хэплъагъ.

БзэджэшІагъэр мы хъулъфыгъэмрэ ащ игъусэгъэ кІэлэ ныбжьыкІэмрэ 2010-рэ илъэсым зэрахьагъ. Ешъогъэ нэбгыритІум лажьэ зимыІэ хъулъфыгъэр жъалымыгъэ хэлъэу зэхаукІагъ, шъобж хьылъэу тыращагъэхэм апкъ къикІыкІэ ащ идунай ыхъожьыгъ. Мы мэфэ дэдэм уголовнэ Іоф къызэІуахыгъ. Ащ изэхэфын УФ-м хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ икъутамэу Мыекъуапэ щыІэм иследственнэ къулыкъухэр фэгъэзэгъагъэх. Зы бзэджашІэр хэбзэухъумакІохэм псынкІэу къаубытыгъ, ау ятІонэрэм зигъэбылъыжьын ылъэкІыгъ. Ащ къыхэкІыкІэ ар федеральнэ розыскым ратыгъагъ. Тикъэлэ шъхьаІэ иполицейскэхэм зэхащэгъэ оперативнэ-лъыхъон Іофтхьабзэхэм яшІуагъэкІэ, 2014-рэ илъэсым гъэмафэм бзэджашІэр къаубытыгъ.

Мы хъулъфыгъэм лажьэ зэриІэр хьыкумым ыгъэунэфыгъ ыкІи гъэлъэшыгъэ шІыкІэм тегъэпсыхьэгъэ хьапсым илъэси 5,6-рэ дэсынэу унашъо ышІыгъ.

Ямые мылъкур зытыгъугъэ нэбгыритІум алъэныкъокІэ УФ-м хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ и Тэхъутэмыкъое район отдел иследственнэ подразделение уголовнэ Іоф къызэІуихыгъ. Унэ горэм дышъэм хэшІыкІыгъэ хьап-щыпэу илъыгъэхэр зытыгъугъэхэ бзэджашІэхэр а чІыпІэ дэдэм къыщаубытынхэмкІэ зишІуагъэ къэкІуагъэр гъунэгъухэр ары. Поселкэу Инэм щыпсэурэ хъулъфыгъэу илъэс 38-рэ зыныбжьым ипсэупІэ ихьанхэу къекІугъэ нэбгыритІур гъунэгъухэм алъэгъугъэх ыкІи псынкІэу полицием макъэ рагъэІугъ.

Такъикъ заулэм къыкІоцІ мы чІыпІэм къэсыгъэх уголовнэ лъыхъоным иІофышІэхэмрэ полицием иучастковэ уполномоченнэхэмрэ. Ахэр игъом къэсыгъэх, сыда пІомэ бзэджэшІитІум атыгъугъэр аІыгъэу а уахътэм ямашинэ итІысхьажьыщтыгъэх. Хэбзэгъэуцугъэр зыукъуагъэхэр оперативникхэм агъэунэфыгъ, ахэр Краснодар краим щэпсэух, илъэс 33-рэ ыкІи 34-рэ аныбжь. Мыщ фэдэ тыгъон бзэджэшІагъэ зэрэзэрихьагъэм къыхэкІыкІэ зы нэбгырэм ыпэкІэ уголовнэ пшъэдэкІыжь рагъэхьыгъагъ.

ХэбзэухъумакІохэм зэрагъэунэфыгъэмкІэ, бысымхэр унэм зэримысхэр загъэунэфым ыуж, пластикым хэшІыкІыгъэ шъхьаныгъупчъэр ІуакІыкІи, бзэджашІэхэр ащ ихьагъэх. Сомэ мин 300 фэдиз зыосэ дышъэм хэшІыкІыгъэ хьап-щыпхэр къызІэкІагъэхьагъэх. Джырэ уахътэм хэбзэухъумакІохэм Іофыр зэхафы.

Къунчыкъохьаблэхэу Мыекъуапэ щыпсэухэрэм гухэкІ тщыхъугъ Къумыкъу Байзэт Мыхьамодэ ыкъом идунай зэрихъожьыгъэр. Ащ игупсэхэм, иІахьылхэм, иблагъэхэм якъин адэтІэтызэ тафэтхьаусыхэ. Къэнагъэхэм псаунығъэ дахэ яІэнэу, зидунай зыхъожьыгъэ Байзэт джэнэтыр зыфагъэшъошэщтхэм ащыщ хъунэу тыфэлъаІо.

Къунчыкъохьаблэхэм яобществэу «Гугъэм» игъэцэкІэкІо гупч.

«Къэралыгъо гъэпсыкIэу яIэщтыр къыхахынэу, ашъхьэ Iофхэр зэрафэжьынхэу фитыныгъэ зиIэ адыгэ лъэпкъымрэ ижъыкIэ къыщегъэжьагъэу хэкум щыпсэурэ нэмыкI лъэпкъхэмрэ яшIоигъоныгъэ къыдалъытэзэ зэхащэгъэ Адыгэ Республикэм зэрэщытэу къыгъэгъунэрэ чIыпIэм къэралыгъо хабзэр ыIэ щырилъ, цIыф лъэпкъыбэмэ къахэкIыгъэхэу зэкIэ республикэм исхэм яфедэхэр къегъэгъунэ».

Ти Конституцие тырэгушхо

Адыгэ Республикэм и Конституцие ия 51-рэ статья къыхэхыгъэ мыщ фэдэ гущыIэхэм дэгъоу къахэщы тиреспубликэ зэхащэнымкIэ ыкIи ылъэ теуцонымкIэ тарихъ, конституционнэ-хэбзэ лъапсэу щыIагъэхэр.

Къэралыгъо гъэпсыкIэу иIэщтыр къыхихынымкIэ ыкIи ылъэ теуцонымкIэ Адыгеим гъогу къызэрыкIоп къыкIун фаеу хъугъэр. 1922-рэ илъэсым зэхащэгъэгъэ Адыгэ автоном хэкоу охътэ зэфэшъхьафхэм Пшызэ-хы ШIуцIэ, Темыр-Кавказ, Азовэ-хы ШIуцIэ, Краснодар шъолъырхэм ахэтыгъэр 1991-рэ илъэсым РСФСР-м хэхьэрэ Советскэ Социалистическэ Республикэу Адыгей ашIыжьыгъагъ. 1992-рэ илъэсым гъэтхапэм и 23-м Советскэ Социалистическэ Республикэу Адыгеим и Апшъэрэ Совет иа 1-рэ сессие республикэм ыцIэ зэрэзэблахъугъэм — Советскэ Социалистическэ Республикэу Адыгеим Адыгэ РеспубликэкIэ зэреджэщтхэм фэгъэхьыгъэ законыр ыштэгъагъ, республикэм игерб, игимн, икъэралыгъо быракъ къыхахыгъагъ. Ау Урысые Федерацием исубъект шъыпкъэ хъуным пае апшъэрэ юридическэ кIуачIэ зиIэ акт — Конституцие джыри Адыгеим ищыкIэгъагъ. Тиреспубликэ Конституцие иIэн зэрэфаер Урысые Федерацием и Конституцие ия 5-рэ статья щыгъэнэфагъ.

1992-рэ илъэсым игъэтхэпэ мазэ Конституционнэ комиссиер зэрэзэхащагъэм лъыпытэу Адыгеим и Конституцие ипроект Iоф дашIэу рагъэжьагъ. Рабочэ, эксперт купхэр зэхащэгъагъэх, игъэкIотыгъэу юристхэр, шIэныгъэлэжь-правоведхэр, политологхэр, экономистхэр, общественностым илIыкIохэр а Iофым къыхагъэлэжьагъэх. Тихэгъэгу имызакъоу, IэкIыб къэралыгъо заулэми конституционнэ опытэу яIэм изэгъэшIэнкIэ мы комиссием Iофышхо зэшIуихыгъ. Опытэу щыIэр къызфагъэфедэзэ, Адыгеим тарихъ, социальнэ-культурэ, демографическэ нэшанэ шъхьафэу иIэхэр къыдалъытэзэ, Урысые Федерацием и Конституцие, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо суверенитет ехьылIэгъэ Декларациер Iэубытыпкэ къызыфашIыхэзэ, Закон ШъхьаIэм ипроект къагъэхьазырыгъагъ. Федеральнэ къулыкъу гъэнэфагъэхэм а проектыр юридическэу экспертизэ ашIыгъ, урысые хэбзэгъэуцухэр, шIэныгъэлэжь-правоведхэр, министерствэ, ведомствэ гъэнэфагъэхэм яспециалистхэр ащ тегущыIагъэх. Къэралыгъо Думэм законодательствэмкIэ ыкIи хьыкум-хэбзэ реформэмкIэ и Комитет Адыгэ Республикэм и Конституцие ипроект Урысые Федерацием ишъолъырхэм яконституционнэ актхэм япроектхэм якъэгъэхьазырынкIэ агъэфедэн алъэкIынэу ылъытэгъагъ.

НэфэIоныр ылъапсэу, лъэныкъо пстэури къыдилъытэзэ, и Конституцие ипроект зэрэхигъэплъагъэхэмкIэ ыкIи игъэкIотыгъэу зэрэтыригъэгущыIагъэхэмкIэ Адыгеир лъэгъохэщхэм ахэплъытэн плъэкIыщт.

ХэгъэунэфыкIыгъэн фае Конституцием ипроект мэзитф фэдизкIэ зэрэтегущыIагъэхэр. ЦIыф жъугъэхэр тегущыIэнхэм пае проектыр къыхэутыгъэн зэрэфаем ехьылIэгъэ унашъо аштэгъагъ. Адыгэ Республикэм иапэрэ Конституцие икъэгъэхьазырынрэ иштэнрэ мэхьэнэ ин зиIэ политикэ хъугъэ-шIэгъэшхоу обществэм ылъытэгъагъ. ТыдэкIи цIыфхэм язэхахьэхэр, лэжьэкIо коллективхэм язэIукIэхэр ащыкIощтыгъэх. Республикэм исхэм мы документ шъхьаIэр лъэшэу ашIогъэшIэгъоныгъ, Адыгеим икъэралыгъо гъэпсыкIэкIэ ащ мэхьанэшхо зэриIэр икъоу къагурыIощтыгъ.

Проектым тегущыIэхэ зэхъум предложениеу, щыкIагъэу минитIу фэдиз къаIуагъ. ЦIыфхэм шIошIэу яIэхэр ахэм икъоу къащигъэлъэгъукIыгъэ хъугъэ, конституционнэ хабзэм епхыгъэу тапэкIэ зэрэзекIон фаемкIэ ахэр IэпыIэгъушIу хъугъэх.

Конституционнэ комиссием пшъэрылъ фашIыгъагъ цIыфхэм предложениеу къахьыгъэхэмрэ щыкIагъэу алъэгъугъэхэмрэ къыдалъытэзэ Конституцием ипроект Iоф дашIэжьынэу. Ащ епхыгъэу Адыгэ Республикэм и Конституцие цIыф жъугъэхэм къыхахыгъэу, ахэм атегъэпсыхьэгъэ конституциеу плъытэмэ хъущт.

1995-рэ илъэсым гъэтхапэм и 10-м Адыгэ Республикэм и Хэбзэгъэуцу ЗэIукIэ (Хасэм) — Парламентым ия XVI-рэ сессие Адыгеим итарихъкIэ апэрэу зэкIэми къызыдырагъэштэгъэ Конституциер щаштэгъагъ. Мэхьанэшхо зиIэ мы актымкIэ Адыгеим икъэралыгъо гъэпсыкIэ иуцункIэ чэзыу гъэнэфагъэр — ащ политикэ-хэбзэ шъуашэ зигъотыгъэ чэзыур ухыгъэ хъугъэ.

Джащ къыщегъэжьагъэу Адыгэ Республикэм и Конституцие апшъэрэ юридическэ кIуачIэ зиIэ официальнэ актэу, тиреспубликэ иправовой системэ ылъапсэу хъугъэ. АдыгеимкIэ Конституцием мэхьанэшхо иI, сыда пIомэ къэралыгъо хабзэм икъулыкъухэм, чIыпIэ зыгъэIорышIэжьынымкIэ къулыкъухэм япшъэрылъхэр, яIофшIэнкIэ шапхъэхэр ащ щыгъэнэфагъэх. Общественнэ хэхъоныгъэм илъэныкъо шъхьаIэхэмкIэ къэралыгъо Iофхэм ягъэзекIон зылъыIэсын, къэралыгъом цIыфым фыщытыкIэу фыриIэн фаер Конституцием щыгъэнэфагъэх. Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ ылъапсэу, къэралыгъо, общественнэ щыIэныгъэм иправовой лъапсэу ар щыт.

Республикэм и Закон ШъхьаIэ — Конституцием нэмыкI законхэм ахэзыушъхьафыкIырэ юридическэ нэшэнэ гъэнэфагъэхэр хэлъых. Конституцием ишапхъэхэм учредительнэ нэшанэ яI. Ащ фэдэ шапхъэхэмкIэ анахьэу мэхьанэ зиIэ общественнэ зэфыщытыкIэхэр зэрагъакIох, правэм илъэныкъо пстэуми хэхъоныгъэ ашIынымкIэ ахэр лъапсэ мэхъух. Конституциер нэмыкI хэбзэгъэуцугъэхэм етIани зэратекIырэр шэпхъэ гъэнэфагъэхэм атетэу зэхъокIыныгъэхэр зэрэфашIырэр ары — Конституциер аштэным е зэхъокIыныгъэ фашIыным пае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм ящэнитIумэ нахь мымакIэу амакъэ атын фае.

Ти Закон ШъхьаIэ правовой лъапсэу тигъэгъотыгъэхэр Адыгэ Республикэм иэкономикэ, иполитикэ, исоциальнэ зыкIыныгъэ фэIорышIэх. Правовой шIогъэ шъхьаIэхэр юридическэу Конституцием къыщытыгъэ хъугъэ. Зигугъу къэтшIыгъэ лъапсэм, зы лъэныкъомкIэ, тиреспубликэ Урысыешхом зэрэхахьэрэр къегъэшъыпкъэжьы, адрэ лъэныкъомкIэ — цIыфым ифитыныгъэхэмрэ ишъхьафитыныгъэрэ якъэухъумэн фэгъэхьыгъэ хэбзэгъэуцугъэу унагъом, кIэлэцIыкIухэм, ныбжьыкIэхэм якъэухъумэн, цIыфхэм ящыIэкIэ-псэукIэ зыкъегъэIэтыгъэным атегъэпсыхьагъэм хэхъоныгъэ регъэшIы.

Конституцием законодательнэу кIигъэпытыхьажьыгъ цIыфым, ащ ифитыныгъэхэмрэ ишъхьафитыныгъэрэ апшъэрэ мэхьанэ зэряIэр (я 3-рэ статья). ЦIыфым ифитыныгъэхэмрэ ишъхьафитыныгъэрэ къыдэлъытэгъэнхэр ыкIи къэухъумэгъэнхэр Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ икъулыкъу пстэуми, зэкIэ IэнатIэ зыIыгъхэми япшъэрылъэу щыт. ЦIыф куп пстэуми, лъэпкъ зэфэшъхьафхэм къахэкIыгъэхэм лъытэныгъэ зэрэзэфашIырэр, зэфэдэ фитыныгъэхэр яIэхэу зэрэзэдэлажьэхэрэр тиреспубликэ исоциальнэ пкъэоу щыт.

Конституциер Адыгеим ищыIэныгъэ илъэныкъо зэфэшъхьафхэм алъэIэсы. ЦIыфым истатус, къэралыгъомрэ цIыфымрэ язэфыщытыкIэхэм алъапсэхэр республикэм иэкономикэ зэрэзэтеутыгъэр мыщ щыгъэнэфагъэх.

Тиобществэ хэхъоныгъэ ышIызэ ыпэкIэ лъэкIуатэ. Конституцием итекст зэхъокIыныгъэхэр фамышIыхэми, конституционнэ шэпхъабэмэ нахь купкIышхо яIэ мэхъу. Конституцием ишапхъэхэм анэмыкIхэри тиобществэ зэрэщагъэфедэхэрэр къэIогъэн фае. Конституцием къыщыгъэшъыпкъэжьыгъэ шапхъэхэм адакIоу типравовой системэ ишапхъэхэр, цIыфыгъэ шапхъэхэр ыкIи нэмыкIхэр агъэфедэх. Ау а шапхъэхэр Закон ШъхьаIэм иположениехэм адиштэнхэ фае. ОбществэмкIэ анахь щынэгъо шъхьаIэхэм ащыщыр конституционнэ шапхъэхэр укъогъэнхэр ары.

Адыгэ Республикэм и Конституционнэ Хьыкум мыщкIэ мэхьанэшхо иI. Тиреспубликэ щаштэгъэ законхэмрэ нэмыкI шэпхъэ правовой актхэмрэ конституционнэ-хэбзэ мэхьанэу яIэр ащ къызэхефы.

Конституционнэ Хьыкумыр зызэхащэм, Адыгэ Республикэм и Конституцие къыщыдэлъытэгъэ къэралыгъо хэбзэ институтхэм якъулыкъухэм язэхэщэн республикэм щыухыгъэ хъугъэ. Демократическэ правовой къэралыгъом игъэпсынкIэ мэхьанэшхо зиIэ, нахьышIоу Iоф ышIэным къэралыгъо хабзэр тезыгъэгушхорэ лъэбэкъоу ар хъугъэ.

Конституционэ Хьыкумыр зыфэлажьэрэр хэбзэгъэуцугъэхэр къыдалъытэнхэр, фитыныгъэхэр амыукъонхэр, цIыфхэм Адыгэ Республикэм и Конституцие агъэлъэпIэныр ары.

Конституционнэ Хьыкумым ипшъэрылъхэм ащыщ конституционнэ гъэпсыкIэм ылъапсэхэр, цIыфым ифитыныгъэхэмрэ ишъхьафитыныгъэрэ къэухъумэгъэнхэр, Адыгэ Республикэм и Конституцие апшъэрэ мэхьанэ етыгъэныр.

Конституцием зэритхагъэмкIэ, хабзэр республикэм зыIэ щилъхэр цIыф лъэпкъхэу ащ щыпсэухэрэр ары, ахэр ары къэралыгъо хабзэм икъэкIопIэ закъоу ыкIи суверенитетым изехьакIоу щытхэр.

Конституционнэ Хьыкумым иIофшIэн зэкIэ зыфэкIожьырэр цIыфхэм яфитыныгъэхэмрэ яшъхьафитыныгъэрэ къэухъумэгъэнхэр ары. Республикэм иконституционнэ хьыкумышI къулыкъу фитыныгъэхэм якъэухъумэнкIэ ащ фэдэ пшъэрылъ ыгъэцэкIэныр иполномочиехэм ахэхьэ.

Адыгэ Республикэм и Конституционнэ Хьыкум шэпхъэ зыкIхэм атетэу правовой IофтхьабзэхэмI язехьан епхыгъэ Iофыгъохэр зэшIуехых, Адыгэ Республикэм и Конституцие зэкIэми апшъэ зэрэщытым, цIыфым ифитыныгъэ шъхьаIэхэмрэ ишъхьафитыныгъэрэ якъэухъумэн ягарантэу щыт. Фитыныгъэхэм, шъхьафитыныгъэхэм, нэмыкI шапхъэхэу Конституцием къыщыдэлъытагъэхэм якъэухъумэн ащ иIахьышхо хешIыхьэ. ГущыIэм пае, Конституцием иа 1-рэ раздел иположениехэу тиреспубликэ иконституционнэ гъэпсыкIэ ылъапсэхэр къызыщытыгъэхэм ахэплъэнхэ залъэкIыщтыр Адыгэ Республикэм и Конституционнэ Хьыкум ащкIэ кIэух зэфэхьысыжь тэрэз зызэхигъэуцокIэ ары ныIэп.

Джащ тетэу къэтIон тлъэкIыщт Адыгэ Республикэм и Конституционнэ Хьыкум шэпхъэ зыкIхэм атетэу правовой Iофтхьабзэхэр зехьэгъэнхэм, ясоциальнэ-экономикэ фитыныгъэхэр къыдалъытэнхэм иамал цIыфхэм зэраригъэгъотырэр. Ащ ишIуагъэкIэ шъолъырым социальнэ гумэкIыгъоу илъхэр щыгъэзыягъэ мэхъу, цIыфым ифитыныгъэ, ишъхьафитыныгъэ шъхьаIэхэу Адыгэ Республикэм и Конституции, Урысые Федерацием и Конституции къащыдэлъытагъэхэр гъэцэкIагъэ мэхъух.

Адыгэ Республикэм и Конституцие заштагъэм ыуж илъэс 20 тешIагъэшъ, тэ тицыхьэ телъэу къэтIон тлъэкIыщт республикэм и Закон ШъхьаIэ уахътэм зэриушэтыгъэр ыкIи юридическэ документ чъэпхъыгъэу ащ зыкъызэригъэлъэгъуагъэр. Ти Конституцие тэ тырыгушхон фае!

Мы мэфэкI мафэм Адыгэ Республикэм зэкIэ щыпсэухэрэм псаунығъэ пытэ, щыIэкIэшIу яIэнэу, ягъот хэхъонэу, тиреспубликэ пае гъэпсын IофшIэным тапэкIи гъэхъагъэхэр щашIынэу сафэлъаIо!

ЛЫХЬЭТЫКЪО Аскэр.
Адыгэ Республикэм и Конституционнэ Хьыкум и Тхьамат, социологие шIэныгъэхэмкIэ кандидат, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист.

ИСКУССТВЭМ ИЦIЫФХЭР

Лъым хэлъыр мэбзэрабзэ

Кушъэ орэдым къыщежьагъэр щыIэныгъэм щычIэунэщтэп. Адыгэкъалэ искусствэхэмкIэ кIэлэцIыкIу еджапIэу дэтым икIэлэегъаджэу, Адыгэ Республикэм культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу Хьэкомэ Симэ исэнэхьат еплъыкIэу фыриIэр сабыигъом къыщежьагъэу елъытэ.

Адыгэ лъэпкъ искусствэм щызэлъашIэрэ орэдыIоу Бэрэтэрэ Хьабидэт кушъэр ыгъэхъыезэ, ижъырэ къэбархэр къыIотэнхэр шэнышIу фэхъугъагъ. Хьэкомэ Симэ насып фэхъугъэр макIэп. Ар Бэрэтармэ япхъу, ицIыкIугъом къыщегъэжьагъэу адыгэ орэдхэм ядэIугъэ, зэхихырэм ыгъэгушхоущтыгъ. ОрэдыIо мыхъугъэми, кIэлэеджакIохэр музыкэм фигъэсэнхэмкIэ сэнэхьатэу къыхихыгъэр шIогъэшIэгъон, егъэлъапIэ, Бэрэтэрэ Хьабидэт шIукIэ къытегущыIэ.

ИскусствэхэмкIэ училищыр, Адыгэ къэралыгъо университетым музыкэмкIэ ифакультет С. Хьэкуамэм къыухыгъэх. КIэлэегъэджэ дэгъоу сыдигъуи илъагъэх. ФортепианэмкIэ, пщынэмкIэ орэдышъохэр къырегъаIох. Композитор цIэрыIоу Тхьабысым Умарэ къызыхъугъэр илъэс 80 зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъоу Къунчыкъохьаблэ щыкIуагъэм пщынаоу Хьэкомэ Симэ апэрэ чIыпIэр къыщыдихыгъ.

— Анахьэу сэ сызыгъэгушIорэр езгъаджэхэрэм фестивальхэм гъэхьагъэ ащашIы зыхъукIэ ары, — къеIуатэ Хьэкомэ Симэ. — Москва, Краснодар, Налщык, Мыекъуапэ, Шъачэ, нэмыкIхэм Адыгэкъалэ ипщынаохэр ащыIагъэх, щытхъуцIэхэр къащахьыгъэх. Шэуджэн Абрек, Дыхъу Хьазрэт, Бэшкэкъо Щамил, Хьодэ Бисльан, Ахэджэго Амир, фэшъхьафхэри искусствэхэмкIэ къалэм иеджапIэ къычIатIупщыгъэх. ШъхьакIумыдэ Хьаджыслъан, ПщыукIхэу Амиррэ Альбертрэ, Хьэкомэ Дамир, Блэгъожъ Эдуард, фэшъхьафхэм пщынэр «къагъэгущыIэ». ИнтернетымкIэ Дунэе зэнэкъокъоу ныбжьыкIэхэм азыфагу щызэхащагъэм Блэгъожъ Эдуард, ХьокIо Муратэ, ШъхьакIумыдэ Хьаджыслъанэ хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къыщахьыгъэх.

— Республикэ тиIэ зыхъугъэм къыщыублагъэу адыгэ лъэпкъ искусствэм нахь зиушъомбгъугъ, — тизэдэгущыIэгъу лъегъэкIуатэ Хьэкомэ Симэ. — Едгъэджэрэ пщынаохэр пчыхьэзэхахьэхэм ахэлажьэх, нысащэхэм пщынэр ащагъэбзэрабзэ, типщынэо цIэрыIоу Лъэцэрыкъо Кимэ фэгъэхьыгъэ шIэжь зэхахьэу Адыгэкъалэ щыкIуагъэм яIэпэIэсэныгъэ къыщагъэлъэгъуагъ. Адыгэ быракъым и Мафэ зыфагъэхьазыры.

Адыгэ Республикэм и Конституцие къыщеIо адыгабзэмрэ урысыбзэмрэ къэралыгъуабзэхэу тиреспубликэ зэриIэхэр. Музыкальнэ искусствэм пылъ ныбжьыкIэхэм фольклорым зыщагъэгъуазэ, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо гъэпсыкIэ игъэпытэн яIахьышIу хашIыхьэ. Музыкальнэ искусствэм ыбзэрэ адыгабзэмрэ зэпхыгъэхэу щыIэныгъэм щагъэфедэх. Лъым хэлъ хъугъэ лъэпкъ мэкъамэр щыIэныгъэм щэжъынчы. Хьэкомэ Симэ ригъэджэрэ кIэлэхэм лъэпкъ гупшысэ яI, щыIэныгъэм зыкъыщагъэотынымкIэ музыкэр IэпыIэгъушIу афэхъу.

Хьэкомэ Симэ непэ имэфэкI маф. Унэгъо дахэ ащ иI. Инасып зыдилъэгъужьзэ исэнэхьат тапэкIи фэлэжьэнэу Тхьэм тыфелъэIу. Опсэу, Сим! БэгъашIэ охъу, бгъасэхэрэм Адыгэ Республикэм ищытхъу нахь лъагэу аIэтынэу, адыгэ музыкэр дунаим зэрэщагъэIурэм хагъэхъонэу афэтэIо.

Сурэтхэм арытхэр: **Хьэкомэ Сим; ригъаджэхэрэр.**

ВОЛЕЙБОЛ

Смоленскэ Iэгу къыщытфытеох

Урысыем волейболымкIэ изэнэкъокъу хэлэжьэрэ командэхэу апшъэрэ купэу «Б»-м хэтхэр гощыгъэ хъугъэх. Апэрэ чIыпIихым щыIэхэр куп шъхьафым щызэдешIэх. Я 7 — 12-рэ чIыпIэхэм афэбанэрэмэ мыекъопэ «Динамо-МГТУ»-р ащыщ.

Апэрэ зэIукIэгъоу Смоленскэ щыкIуагъэм чIыпIэ командэм нэмыкIэу Ростов-на-Дону, Одинцовэ, Мыекъуапэ яспортсменхэр къекIокIыгъуитIум щызэнэкъокъугъэх. «Динамо-МГТУ»-р Одинцовэ икомандэ зыIокIэм, 3:1-у Москва хэкум испортсменхэм текIоныгъэр къыдахыгъ. Ащ къыкIэлъыкIогъэ ешIэгъухэр Адыгеим икомандэ къыхьыгъэх. Ростов-на-Дону испортсменхэм 3:0-у ыкIи 3:2-у, Смоленскэ икомандэ 3:0-у ыкIи 3:1-у, Одинцовэ щыщхэм 3:0-у атекIуагъ. «Динамо-МГТУ»-м итренер шъхьаIэу Павел Зборовскэм къызэрэтиIуагъэу, тиспортсменхэр дэгъоу ешIагъэх. Командэм икапитанэу Къошк Русльан, Николай Филипповыр, Александр Соколовыр нахь къахэщыгъэх.

ЧIыпIэхэр

Мыекъуапэ икомандэ очко 14 иIэу апэрэ чIыпIэм щыI. Смоленскэ очко 11, Одинцовэ 10, Ростов-на-Дону 1 рагъэкъугъ.

ЯтIонэрэ къекIокIыгъор гъэтхапэм и 30-м Мыекъуапэ щаублэщт. Мэлылъфэгъу мазэм и 5-м нэс спортсменхэр зэнэкъокъущтых.

Смоленскэ щыкIогъэ зэIукIэгъухэм спортым пыщагъэхэр ашIогъэшIэгъонэу яплъыгъэх. Тиреспубликэ икIыгъэхэу а мафэхэм Урысыем иегъэджэн зэхахьэхэу къалэм щыкIуагъэхэм ахэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхьаматэ игуадзэу Андрей Бородиныр, Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмрэ дзюдомрэкIэ и Институт идиректорэу Бгъошэ Айдэмыр, нэмыкIхэри. Тиволейбол командэ бэрэ ахэр Iэгу фытеуагъэх. «Динамо-МГТУ»-м иешIакIэ агу зэрэрихьырэм фэшI Урысыем икъалэхэм къарыкIыгъэхэри Iэгу къыфытеоштыгъэх, гущыIэ фабэхэр къыфаIоштыгъэх.

Нэкlубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкIи къыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакцием зыдэщыIэр:
385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр **ПИ №ТУ23-00916**

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр 4015
Индексхэр 52161 52162
Зак. 494

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьаIэр
Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр
МэщлIэкъо Саид

ПшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр
Гъогъо Зар